

Pareiškimas

Translations proofread by EDPB Members.
This language version has not yet been proofread.

Pareiškimas Nr. 05/2021 dėl Duomenų valdymo akto atsižvelgiant į teisės aktų pokyčius

Priimta 2021 m. gegužės 19 d.

Europos duomenų apsaugos valdyba priėmė šį pareiškimą:

2021 m. kovo 9 d. EDAPP ir EDAV priėmė Bendrą nuomonę dėl pasiūlymo dėl Duomenų valdymo akto (toliau – DVA)¹, o per 2021 m. kovo 16 d. Europos Parlamento Piliiečių laisvių, teisingumo ir vidaus reikalų komiteto (LIBE) posėdį ši bendra nuomonė buvo pristatyta Europos Parlamentui².

EDAV atidžiai stebi pagal šią svarbią teisėkūros iniciatyvą vykdomą teisėkūros institucijų darbą, o pagal ją rengiamame teisės akte – primename – išdėstytos nuostatos dėl duomenų tvarkymo, įskaitant asmens duomenis, kai viešojo sektoriaus įstaigos ir dalijimosi duomenimis tarnybos (prie jų taip pat priskiriami vadinamieji duomenų tarpininkai) duomenis naudoja pakartotinai, o „duomenų altruizmo“ organizacijos duomenis tvarko.

DVA darys didelį poveikį tiek pavienių asmenų teisėms ir laisvėms, tiek visai pilietinei visuomenei visoje ES. Dauguma atvejų asmens duomenų tvarkymas iš tikrųjų yra pagrindinė pirmiau minėtų subjektų veikla³ ir yra vykdomas laikantis pagrindinių teisių į privatumą ir asmens duomenų apsaugą, įtvirtintų Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijos (toliau – Chartija) 7 ir 8 straipsniuose bei Sutarties dėl

¹ EDAPP ir EDAV bendra nuomonė Nr. 03/2021 dėl pasiūlymo dėl Europos Parlamento ir Tarybos reglamento dėl Europos duomenų valdymo (Duomenų valdymo aktas), paskelbta internete adresu: [EDAV ir EDAPP bendra nuomonė dėl pasiūlymo dėl Europos Parlamento ir Tarybos reglamento dėl Europos duomenų valdymo \(Duomenų valdymo aktas\) | Europos duomenų apsaugos priežiūros pareigūnas \(europa.eu\)](#)

² Žr. posėdžio darbotvarkės [projektą](#).

³ Jei vykdoma ne tik ši veikla, pavyzdžiui, dalijimosi duomenimis paslaugų teikėjų atveju, kaip nurodyta DVA 9 straipsnio b punkte, kalbama tik apie veiklą, susijusią su asmens duomenimis.

Europos Sąjungos veikimo (toliau – SESV) 16 straipsnyje. Šios laisvės yra ypač svarbi Europos Sąjungos vertybių išraiška.

Jeigu nebus nustatytos patikimos duomenų apsaugos priemonės, kyla rizikos, kad skaitmeninė ekonomika (pasitikėjimas ja) nebus tvari. Kitaip tariant, pakartotinis duomenų naudojimas, dalijimasis duomenimis ir duomenų prieinamumas gali duoti naudos, tačiau kartu kelia įvairių rūšių rizikos, kad atitinkamiems asmenims ir visai visuomenei gali būti padaryta žalos, kuri paveiks žmones ekonominiu, politiniu ir socialiniu požiūriais⁴.

Tam, kad ši rizika būtų pašalinta ir sušvelninta, ir tam, kad būtų padidintas asmenų pasitikėjimas, nuo pat duomenų tvarkymo modelio kūrimo pradžios turi būti laikomasi duomenų apsaugos principų ir taikomos apsaugos priemonės, ypač kai tvarkomi asmens duomenys, gauti ne tiesiogiai iš atitinkamo fizinio asmens. Taip pat pažymėtina, kad DVA turi nuosekliai derėti ne tik su BDAR, bet ir su kitais Sąjungos ir nacionalinės teisės aktais, ypač Atvirųjų duomenų direktyva⁵ – taip būtų laikomasi visuotinio teisinės valstybės principo, o viešojo administravimo institucijoms, juridiniams bei fiziniams asmenims būtų užtikrinamas teisinis apibrėžtumas.

DVA aiškinamajame memorandume nurodyta, kad „*sąveika su asmens duomenis reglamentuojančiais teisės aktais [ypač svarbi]. Priėmusi Bendrąjį duomenų apsaugos reglamentą (BDAR) ir E. privatumo direktyvą, ES sukūrė tvirtą ir patikimą teisinę asmens duomenų apsaugos sistemą ir pasaulinį standartą*“⁶.

Užtikrinimas, kad DVA ir ES duomenų apsaugos *acquis* nuosekliai derėtų

Tačiau, kaip pabrėžta bendroje nuomonėje, **DVA yra keletas reikšmingų su BDAR nederančių vietų, nors konstatuojamojoje dalyje yra nurodyta, kad šis reglamentas „nedaro poveikio“ BDAR⁷.**

EDAV pažymi, kad į šias nederančias vietas 2021 m. kovo 26 d. Pramonės, mokslinių tyrimų ir energetikos komiteto (ITRE) pranešimo projekte⁸ kol kas nebuvo atsižvelgta. Tačiau EDAV palankiai vertina tai, kad į kai kurią bendroje nuomonėje išdėstytą kritiką Tarybos pirmininko 2021 m. kovo 31 d. kompromisiniame tekste⁹ buvo atsižvelgta.

Kad šios nederančios vietos būtų ištaisytos, raginame teisėkūros institucijas atidžiai išnagrinėti toliau išdėstytus aspektus¹⁰.

⁴ Pavyzdžiui, jeigu nebus tinkamų duomenų apsaugos priemonių, pagal surinktus duomenis gali būti sudaromi išsamūs asmenų profiliai ir duomenys gali būti panaudoti pažeidžiant šių asmenų interesus (pvz., kainų diskriminacijos arba manipuliavimo per rinkimų kampanijas tikslais). Asmens duomenų panaudojimo nesusijusiems tikslams rizika aptarta bendros nuomonės 60 išnašoje, p. 31.

⁵ 2019 m. birželio 20 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva (ES) 2019/1024 dėl atvirųjų duomenų ir viešojo sektoriaus informacijos pakartotinio naudojimo (OL L 172, 2019 6 26, p. 56).

⁶ Aiškinamasis memorandumas, p. 1.

⁷ Žr. bendros nuomonės 3.2 skirsnį.

⁸ Paskelbta [čia](#).

⁹ Paskelbta [čia](#).

¹⁰ Žr. bendros nuomonės 3.2 skirsnį. Šie svarbiausi aspektai bendros nuomonės pradžioje yra išdėstyti papunkčiui, o vėliau nagrinėjami išsamiau.

- Pirma, DVA 1 straipsnyje reikėtų aiškiau apibrėžti **DVA ir BDAR sąveiką** – BDAR turi būti laikomas bet kurios tvirtos ir patikimos teisinės sistemos „pamatinis“ reglamentu.
- Antra, DVA vartojamas **apibrėžtis ir sąvokas** reikia integruoti ir iš dalies pakeisti, kad jos derėtų su BDAR.
- Trečia, **DVA turėtų būti vienareikšmiškai paaiškinta, kad asmens duomenys visais atvejais turi būti tvarkomi remiantis atitinkamu BDAR 6 straipsnyje nurodytu teisiniu pagrindu**, o kai tvarkomi specialių kategorijų asmens duomenys – specialia 9 straipsnyje išdėstyta nukrypti leidžiančia nuostata.
- Ketvirta, kaip būtina teisinės sistemos aiškumo sąlyga **DVA nuostatose turėtų būti nurodyta, ar jos taikomos ne asmens duomenims, asmens duomenims, ar abiejų rūšių duomenims**, jose taip pat turėtų būti nurodyta, kad „**mišriems duomenų rinkiniams**“ taikomas BDAR¹¹.
- Penkta, DVA turėtų būti atsižvelgta į konstitucinį reikalavimą (pagal SESV 16 straipsnio 2 dalį), kad **nepriklausomos priežiūros institucijos, įsteigtos pagal BDAR (Duomenų apsaugos institucijos), yra paskirtos kompetentingos institucijos, atsakingos už asmens duomenų apsaugą ir laisvo asmens duomenų srauto sąlygų paprastinimą**.

Tai reiškia, kad viešojo sektoriaus įstaigų, duomenis pakartotinai naudojančių subjektų, dalijimosi duomenimis paslaugų teikėjų, duomenų naudotojų, asmens duomenis tvarkančių duomenų altruizmo organizacijų atveju, taip pat tais atvejais, kai yra rengiamos gairės dėl privatumo didinimo technologijų arba dėl asmeninės informacijos valdymo sistemų siekiant paskatinti atsakingas duomenų inovacijas ir **kai kalbama apie asmens duomenis, pagal DVA pagrindinėmis kompetentingomis institucijomis turi būti laikomos duomenų apsaugos institucijos**.

Kaip primenama bendroje nuomonėje¹², „pagal savo kompetenciją vykdydamos BDAR nustatytus uždavinius duomenų apsaugos institucijos jau yra įgijusios konkrečios patirties duomenų tvarkymo atitikties stebėsenos, konkrečios duomenų tvarkymo veiklos ir dalijimosi duomenimis audito, taip pat priemonių, kuriomis užtikrinamas aukštas saugomų ir perduodamų asmens duomenų apsaugos lygis, vertinimo, informacijos sklaidos duomenų valdytojams ir duomenų tvarkytojams apie jų prievoles, susijusias su asmens duomenų tvarkymu, srityse“. Žinoma, tam, kad naujosios pagal DVA numatytos užduotys, kurias vykdyti pirmiausia bus pavesta nepriklausomoms duomenų apsaugos institucijoms ir Europos duomenų apsaugos valdybai, būtų vykdomos veiksmingai pagal SESV 16 straipsnio 2 dalį, joms reikia suteikti žmogiškųjų, finansinių ir informacinių technologijų išteklių.

Šiuo atžvilgiu EDAV palankiai vertina papildomą Tarybos kompromisinio teksto 1 straipsnio 3 dalies formuluotę ir konkrečią nuorodą į priežiūros institucijų įgaliojimus. Suprasdama teisėkūros institucijų teisę veikti savo nuožiūra, EDAV rekomenduoja į DVA teisinį tekstą (1 straipsnį) dėl aiškumo įterpti šią Tarybos kompromisinio pasiūlymo 1 straipsnio 3 dalies formuluotę (juodesniu šriftu parašyti žodžiai „**kompetenciją ir**“ pridėti papildomai):

¹¹ Dėl tų atvejų, kai **duomenų rinkinius sudaro ir asmens, ir ne asmens duomenys**, Komisijos komunikate Europos Parlamentui ir Tarybai „*Gairės dėl Reglamento dėl laisvo ne asmens duomenų judėjimo Europos Sąjungoje pagrindų*“ (COM/2019/250 final) pabrėžiama, kad tuo atveju, „jei ne asmens ir asmens duomenys rinkinyje yra neatsiejamai susiję, visam mišriam duomenų rinkiniui, net jei asmens duomenys sudaro tik nedidelę jo dalį, visapusiškai taikomos Bendrajame duomenų apsaugos reglamente nustatytos duomenų apsaugos teisės ir pareigos“.

¹² Žr. bendros nuomonės 153 punktą.

„Sąjungos ir nacionalinė asmens duomenų apsaugos teisė taikoma visiems asmens duomenims, tvarkomiems pagal šį reglamentą. Visų pirma, šis reglamentas nedaro poveikio Reglamentui (ES) 2016/679 ir Direktyvai 2002/58/EB, įskaitant priežiūros institucijų **kompetenciją ir įgaliojimus**. Jeigu šio reglamento nuostatos prieštarauja Sąjungos asmens duomenų apsaugos teisės normoms, viršenybę turi pastarosios. Šiuo reglamentu nesukuriamas asmens duomenų tvarkymo teisinis pagrindas“.

EDAV taip pat ragina teisėkūros institucijas užtikrinti, kad į jos bendrą rekomendaciją dėl paskirtų kompetentingų institucijų ir valdymo Sąjungos lygiu būtų atsižvelgta rengiant atitinkamas pozicijas dėl Komisijos pasiūlymo, taigi į ją būtų aiškiai atsižvelgta DVA teisiniame tekste.

Ypač svarbu atkreipti dėmesį į DVA pateiktas apibrėžtis

Bendroje nuomonėje pažymėta, kad turėtų būti taikomos BDAR išdėstytos apibrėžtys ir kad jų DVA nereikėtų netiesiogiai iš dalies keisti arba pašalinti, antraip tikslumą praras abiejuose šiuose teisės aktuose pateiktos apibrėžtys ir dėl to atsiras teisinio neapibrėžtumo¹³. Be to, naujose DVA pateiktose apibrėžtyse (tiek, kiek jos yra susijusios su asmens duomenų tvarkymu) iš esmės neturėtų būti su BDAR nesuderinamų „teisės normų“¹⁴. Tai iš tiesų yra labai svarbus aspektas ir EDV norėtų paraginti teisėkūros institucijas atkreipti į tai dėmesį.

Viena vertus, DVA turėtų būti pateiktos sąvokų „asmens duomenys“, „duomenų subjektas“, „sutikimas“ ir „duomenų tvarkymas“ apibrėžtys, pateikiant nuorodas į BDAR apibrėžtis¹⁵; kita vertus, DVA pateiktos sąvokų „metaduomenys“, „duomenų turėtojas“, „duomenų naudotojas“, „dalijimasis duomenimis“, „duomenų altruizmas“ apibrėžtys turėtų būti iš dalies pakeistos, kad būtų išvengta nuoseklumo spragų ir teisinio neapibrėžtumo ir kad pateiktos apibrėžtys derėtų su „aptariamų teisių pobūdžiu“, tiksliau, teisės į asmens duomenų apsaugą asmeninį pobūdį, nes ši teisė yra kiekvieno asmens teisė¹⁶ ir ji yra neatimama, tai yra, jos negalima atsisakyti arba paversti turtinių teisių objektu¹⁷.

Dėl to EDV apgailestauja, kad Tarybos kompromisiniame tekste į dalijimosi duomenimis paslaugų teikėjų apibrėžtį įterpti žodžiai „*exchange, pooling or trade of data*“ (liet. „keitimasis, prekyba duomenimis arba duomenų sutelkimas“), nes iš šių žodžių galima suprasti, kad, kai kalbama apie asmens duomenis, prekyba duomenimis yra įteisinama, o tai nedera su teisės į asmens duomenų apsaugą asmeniniu pobūdžiu. Iš tiesų, atsižvelgdama į tai, kad duomenų apsauga yra viena iš pagrindinių teisių, garantuojamų pagal Chartijos 8 straipsnį, ir į tai, kad vienas iš pagrindinių BDAR tikslų yra suteikti duomenų subjektams galimybę kontroliuoti savo asmens duomenis, **EDAV pakartoja, kad asmens duomenys negali būti laikomi „preke, kuria galima prekiauti“**. Svarbus viso to padarinys yra tai, kad net jei duomenų subjektas gali duoti sutikimą, kad jo asmens duomenys

¹³ Žr. bendros nuomonės 3.2.B poskirsnį.

¹⁴ Žr. bendros nuomonės 44 punktą

¹⁵ Šiuo atžvilgiu žr. 2021 m. kovo 30 d. Tarybos kompromisinį tekstą.

¹⁶ Žr. bendros nuomonės 34 punktą, kuriame pateikta nuoroda į Chartijos 8 straipsnį: „1. Kiekvienas turi teisę į savo asmens duomenų apsaugą. 2. Tokie duomenys turi būti tinkamai tvarkomi ir naudojami tik konkrečioms tikslams ir tik atitinkamam asmeniui sutikus ar kitais įstatymo nustatytais teisėtais pagrindais“.

¹⁷ Šiuo atžvilgiu bendros nuomonės 118 punkte nurodyta: „akivaizdi paskata monetizuoti asmens duomenis taip pat didina duomenų apsaugos reikalavimų laikymosi svarbą“, o 54 išnašoje pažymėta: „Šiuo atžvilgiu EDV rengia gaires dėl asmens duomenų rinkimo ir naudojimo už finansinį atlygį“. Taip pat žr. bendros nuomonės 61 išnašą, p. 30.

būtų tvarkomi, jis savo pagrindinių teisių atsisakyti negali¹⁸. Dar vienas viso to padarinys yra tai, kad duomenų valdytojas, kuriam duomenų subjektas davė sutikimą, kad jo asmens duomenys būtų tvarkomi, neturi teisės asmens duomenų „išmainyti“ arba „parduoti“ (kaip „prekės“), jei tai būtų daroma ne pagal visus taikytinus duomenų apsaugos principus ir taisykles.

Kaip pavyzdį, kada nuostatos aiškinimas gali neatitikti pirmiau minėto „asmeninio pobūdžio“, galima nurodyti DVA 2 straipsnio 5 dalį, kurioje apibrėžiama, kas yra „duomenų turėtojas“ (įskaitant juridinius asmenis) ir nurodoma, kad, be kitų dalykų, jie turi teisę suteikti prieigą prie tam tikrų savo valdomų asmens duomenų arba tais duomenimis dalytis¹⁹. Šiuo atžvilgiu EDAV pažymi, kad BDAR yra garantuojama kiekvieno asmens teisė į asmens duomenų apsaugą – yra sukurta stabdžių ir atsvarų sistema, kad visais atvejais, kai tvarkomi asmens duomenys, tas asmuo būtų apsaugotas²⁰. Asmens duomenų tvarkymas turi atitikti principus (tarp jų – teisėtumo, sąžiningumo, skaidrumo, tikslo apribojimo, duomenų kiekio mažinimo ir tikslumo) ir taisykles, įskaitant taisykles dėl duomenų subjektų teisių, kurių duomenų subjektas negali atsisakyti (pavyzdžiui, teisės gauti informaciją, taip pat ir apie jo atžvilgiu atliekamą profiliavimą, teisės į prieigą prie duomenų, teisės duomenis ištaisyti, ištrinti, neleisti jų naudoti, kai jam reikšmingi sprendimai priimami vien automatizuotai). Šiuo atžvilgiu EDAV pažymi, kad duomenų turėtojo apibrėžtyje (jeigu ji bus apskritai palikta) reikėtų rašyti ne apie juridinį asmenį, kuris „turi teisę suteikti prieigą“ prie asmens duomenų ar leisti „jais dalytis“, bet apie asmens duomenų tvarkymą ir šio tvarkymo sąlygas pagal taikytinus duomenų apsaugos teisės aktus²¹.

Kaip nurodyta pasiūlytoje DVA 1 straipsnio formuluotėje, kai kalbama apie asmens duomenis, viršesnės yra duomenų apsaugos teisės normos (dėl teisės normų kolizijos)²². Vis dėlto, **labai svarbu užtikrinti, kad visame reglamento tekste kolizinių nuostatų nebūtų ir kad jo nuostatos nebūtų aiškinamos skirtingai, taip pat svarbu užtikrinti, kad teisinis tekstas būtų lengviau skaitomas.**

Šiuo atžvilgiu turėtų būti pateikta sąvokos „leidimas“ (kai juridiniai asmenys leidžia duomenis naudoti pakartotinai) apibrėžtis ir joje vienareikšmiškai paaiškinta, kam (kokios rūšies duomenims) jis taikomas. Kaip nurodyta bendroje nuomonėje, manome, kad dėl aiškumo šia sąvoka turėtų būti žymimi tik ne asmens duomenys.²³

Susirūpinimą keliantis DVA sektorinių skyrių aspektai

EDAV didelį susirūpinimą taip pat kelia DVA „sektoriniai“ skyriai (II, III ir IV) ir EDAV norėtų toliau priminti keletą iš jų aspektų.

¹⁸ Žr. EDAV gaires Nr. 2/2019 dėl asmens duomenų tvarkymo pagal BDAR 6 straipsnio 1 dalies b punktą, kai duomenų subjektams teikiamos internetinės paslaugos; paskelbta https://edpb.europa.eu/sites/default/files/files/file1/edpb_guidelines-art_6-1-b-adopted_after_public_consultation_lt.pdf.

¹⁹ Žr. bendros nuomonės 29–31 punktus. Taip pat žr. 11 straipsnio 6 dalyje, 19 straipsnyje ir 19 straipsnio 1 dalies a punkte neaiškiai vartojamus žodžius „their data“ (liet. „savo duomenis“). Tai pabrėžta ir bendroje nuomonėje.

²⁰ Žr. bendros nuomonės 29 ir paskesnius punktus.

²¹ Žr. bendros nuomonės 31 punktą.

²² Tuo pačiu klausimu žr. 2019 m. gegužės 20 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos (ES) 2019/770 dėl tam tikrų skaitmeninio turinio ir skaitmeninių paslaugų teikimo sutarčių aspektų (OL L 136, 2019 05 22, p. 1) 3 straipsnio 8 dalį: „Sąjungos asmens duomenų apsaugos teisė taikoma visiems asmens duomenims, tvarkomiems 1 dalyje nurodytų sutarčių atžvilgiu. Visų pirma, ši direktyva nedaro poveikio Reglamentui (ES) 2016/679 ir Direktyvai 2002/58/EB. Tuo atveju, jeigu ši direktyva prieštarauja Sąjungos asmens duomenų apsaugos teisei, viršenybę turi pastaroji.“

²³ Žr. bendros nuomonės 47 ir paskesnius punktus.

- Dėl DVA II skyriaus primename, kad bendroje nuomonėje yra rekomenduojama **į DVA pagrindinio teksto 7 konstatuojamąją dalį įtraukti žodžius** „<...> asmens duomenys į Direktyvos (ES) 2019/1024 taikymo sritį nepatenka [mūsų pastaba: jie taip pat nepatenka į DVA taikymo sritį], jeigu pagal prieigos tvarką, ypač pagal duomenų apsaugos taisykles, prieiga prie tokių duomenų nesuteikiama arba ribojama dėl asmens privatumo ir neliečiamumo priežasčių“²⁴.

Tai reiškia, kad DVA pirmiausia būtų taikomas pagal Atvirųjų duomenų direktyvos 1 straipsnio 2 dalies h punkte nurodytą taikymo sritį, tai yra: „dokumentams, prieiga prie kurių pagal prieigos tvarką neleidžiama arba ribojama dėl asmens duomenų apsaugos, taip pat dokumentų, prieiga prie kurių pagal prieigos tvarką suteikiama, dalims, kai jose yra asmens duomenys, kurių pakartotinis naudojimas pagal įstatymus nesuderinamas su asmenų apsaugos teisės aktais, susijusiais su asmens duomenų tvarkymu, arba kaip pažeidžiantis asmens privataus gyvenimo ir integralumo apsaugą, visų pirma pagal Sąjungos ar nacionalinę teisę dėl asmens duomenų apsaugos“. Atsižvelgiant į tai, kad aptariami asmens duomenys yra neskelbtini, ir siekiant užtikrinti, kad asmens duomenų apsauga ES nesumažėtų, taip pat dėl teisinio apibrėžtumo bendroje nuomonėje rekomenduojama **pasiūlymo II skyrių suderinti su galiojančiomis BDAR ir Atvirųjų duomenų direktyvoje išdėstytomis asmens duomenų apsaugos normomis**. Bendroje nuomonėje teisėkūros institucijos taip pat yra kviečiamos apsvarstyti galimybę šio skyriaus netaikyti **asmens duomenims**²⁵.

Taip pat pažymėtina, kad dėl galios disbalanso, kuris dažnai pasireiškia duomenų subjekto ir valdžios institucijų santykiuose, duomenų subjekto sutikimas kartais gali būti nepripažįstamas kaip duotas laisva valia, todėl bendroje nuomonėje išreiškiamas susirūpinimas dėl DVA 5 straipsnio 6 dalies²⁶ ir teisėkūros institucijos apskritai yra kviečiamos **pasiūlyme aiškiai apibrėžti tinkamus pilietinės visuomenės dalyvavimo modelius, pagal kuriuos piliečiai galėtų atvirai ir bendradarbiaudami dalyvauti apibrėžiant scenarijus, kada jų asmens duomenis galima naudoti pakartotinai, atvirųjų duomenų projektuose laikantis principo „iš apačios į viršų“**.

Bendroje nuomonėje taip pat rekomenduojama **iš dalies pakeisti DVA ir aiškiau išdėstyti, kad viešojo sektoriaus įstaigų turimus duomenis turi būti leidžiama pakartotinai naudoti tik tada, jei pagrindas tam yra nustatytas Sąjungos arba valstybės narės teisės aktuose**, kuriuose išvardijami aiškūs suderinami tikslai, kuriais tolesnis duomenų tvarkymas gali būti teisėtai leidžiamas arba laikomas būtina ir proporcinga priemone demokratinėje visuomenėje, kad būtų apsaugoti BDAR 23 straipsnyje nurodyti tikslai²⁷.

EDAV taip pat primena, kad pagal 3 straipsnio 1 dalies b punktą į DVA II skyriaus taikymo sritį įtraukus viešojo sektoriaus įstaigų turimus duomenis, kurie yra saugomi pagal statistikos konfidencialumo principą, kyla rizika pažeisti principą, pagal kurį asmens duomenys, renkami statistikos tikslais, turi būti

²⁴ Žr. bendros nuomonės 69 punktą.

²⁵ Žr. bendros nuomonės 71 punktą.

²⁶ 5 straipsnio 6 dalis: „Kai galimybė pakartotinai naudoti duomenis negali būti suteikta laikantis 3–5 dalyse nustatytų pareigų ir nėra jokio kito teisinio pagrindo duomenis perduoti pagal Reglamentą (ES) 2016/679, **viešojo sektoriaus institucijos, jeigu tai įmanoma nepatiriant viešajam sektoriui pernelyg didelių išlaidų**, padeda pakartotinai duomenis naudojančioms subjektams gauti sutikimą iš duomenų subjektų ir (arba) leidimą iš teisės subjektų, kurių teises ir interesus gali paveikti toks pakartotinis naudojimas. Vykdyti tą užduotį joms gali padėti 7 straipsnio 1 dalyje nurodytos kompetentingos įstaigos“.

²⁷ Žr. bendros nuomonės 77 punktą. Taip pat žr. bendros nuomonės 75 ir 76 punktus.

naudojami tik tiems tikslams²⁸. Šio principo laikytis labai svarbu, kad nebūtų sugriautas suinteresuotojo asmens pasitikėjimas, kai jis teikia savo asmens duomenis statistikos tikslais²⁹.

- Dėl III skyriaus pažymėtina, kad **DVA prie dalijimosi duomenimis paslaugos (-ų) teikimo sąlygų reikėtų nurodyti, kad paslaugos teikėjas turi įdiegti procedūras, kuriomis užtikrintų, kad būtų laikomasi Sąjungos ir nacionalinės asmens duomenų apsaugos teisės normų, įskaitant procedūras, kuriomis būtų užtikrinta galimybė naudotis duomenų subjektų teisėmis**. Visų pirma paslaugų teikėjas turi suteikti duomenų subjektui lengvai prieinamų priemonių, kurios jam leistų ne tik duoti, bet ir *atsaukti* sutikimą, taip pat suteikti priemonių, leidžiančių visapusiškai matyti, kaip ir koku tikslu yra dalijamasi jo asmens duomenimis³⁰.

Be to, DVA reikia pakartoti **įpareigojimą, kai tai taikytina, atlikti poveikio duomenų apsaugai vertinimą pagal BDAR 35 straipsnį**, o jei suinteresuotiesiems asmenims vis tiek kiltų didelė rizika, – prieš pradėdant tvarkyti duomenis konsultuotis su duomenų apsaugos institucija pagal BDAR 36 straipsnį³¹.

- **Tokie patys reikalavimai DVA turėtų būti nustatyti duomenų altruizmo organizacijoms**³². Tokios duomenų apsaugos priemonės turi būti įtrauktos į DVA ir dėl ženklavimo, kad subjektas yra dalijimosi duomenimis paslaugų teikėjas arba „Sąjungos pripažinta duomenų altruizmo organizacija“, nes tokie juridiniai subjektai juo remiasi norėdami gauti duomenų subjekto sutikimą dėl to asmens duomenų naudojimo, o duomenų subjektas tokiu atveju daro prielaidą, kad užtikrinamas aukštas tokių duomenų apsaugos lygis.

Atsižvelgdama į tai, kas išdėstyta pirmiau, kaip pažymėta bendroje nuomonėje, **EDAV mano, kad deklaratyviais reikalavimais dėl pranešimo ir (arba) registracijos, kurie yra išdėstyti DVA atitinkamai dėl dalijimosi duomenimis paslaugų teikėjų ir duomenų altruizmo organizacijų, sukuriama tikrinimo procedūra nėra pakankamai griežta**, turint galvoje tai, kokį poveikį tokių subjektų vykdomas asmens duomenų tvarkymas gali padaryti duomenų subjektams. Todėl **EDAV rekomenduoja išnagrinėti galimybes taikyti alternatyvias procedūras, pagal kurias pirmiausia būtų atsižvelgiama į poreikį sistemingiau įtraukti atskaitomybės už asmens duomenų tvarkymą pagal BDAR ir atitiktas priemones, ypač reikalavimą laikytis elgsenos kodekso arba sertifikavimo mechanizmo**³³.

EDAV apgailestauja, kad 2021 m. kovo 30 d. Tarybos kompromisiniame tekste dabar (aiškiai) nurodoma, kad pripažintos duomenų altruizmo organizacijos registracija nėra būtina duomenų altruizmo veiklos vykdymo sąlyga, todėl itin svarbūs duomenų subjektų labai vykdomų patikrinimų ir apsaugos priemonių aspektai, susiję su duomenų apsauga, dar labiau silpninami. Šios apsaugos priemonės ypač svarbios ir dėl to, kad DVA pateikta sąvokos „duomenų altruizmas“ apibrėžtis yra gana nekonkreči.

²⁸ Žr. 2009 m. kovo 11 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (EB) Nr. 223/2009 dėl Europos statistikos 27 konstatuojamąją dalį; taip pat žr. Europos Tarybos rekomendacijos Nr. R(97) 18 dėl statistikos tikslais renkamų ir tvarkomų asmens duomenų apsaugos 4 straipsnio 1 ir 2 dalis.

²⁹ Žr. bendros nuomonės 36 išnašą.

³⁰ Žr. bendros nuomonės 3.4.1 poskirsnį ir 147 punktą.

³¹ Žr. bendros nuomonės 147 punktą.

³² Žr. bendros nuomonės 3.5.1 poskirsnį.

³³ Žr. bendros nuomonės 140 ir 180 punktus.

Be to, DVA reikėtų aiškiai apibrėžti sąvoką „visuotinės svarbos tikslai“, kurių siekia duomenų altruizmo organizacijos³⁴. Taip pat pažymėtina, kad „Europos duomenų altruizmo sutikimo forma“, leidžianti duomenų altruizmo organizacijoms tvarkyti asmens duomenis, turėtų būti rengiama konsultuojantis su EDAV, o ne su (planuojama įsteigti) Europos duomenų inovacijų valdyba³⁵.

- Bendroje nuomonėje pažymėtas DVA įtvirtintas reikalavimas dėl dalijimosi duomenimis paslaugų teikėjų ir dėl duomenų altruizmo organizacijų „nepriklausomumo“. Dėl duomenų altruizmo organizacijų bendroje nuomonėje rekomenduojama **aiškiau išdėstyti, ką reiškia duomenų altruizmo organizacijų nepriklausomumas nuo pelno subjektų (pvz., teisinis, organizacinis, ekonominis nepriklausomumas)**³⁶. Kalbant apie duomenų dalijimosi paslaugų teikėjus, EDAV norėtų atkreipti dėmesį į DVA 22 konstatuojamąją dalį: „<...> Nuo duomenų turėtojų ir duomenų naudotojų nepriklausomi specializuoti duomenų tarpininkai gali padėti kurti naujas duomenimis grindžiamas ekosistemas, nepriklausomas nuo bet kurio didelę įtaką rinkoje turinčio subjekto. <...>“. EDAV pabrėžia, kad šio pobūdžio dalijimosi duomenimis paslaugų teikėjų nepriklausomumas yra itin svarbus tiek konkurencijos, tiek duomenų apsaugos požiūriais³⁷.

Išvada

Apibendrinama EDAV ragina teisėkūros institucijas atsizvelgti į svarbius bendroje nuomonėje išdėstytus aspektus, kad DVA nebūtų sukurtas alternatyvus su BDAR ir kitais Sąjungos teisės aktais nederantis taisyklių rinkinys, nes tokiu atveju nebebūtų užtikrinama atitinkamų asmenų apsauga ir kiltų sunkumų taisykles taikant praktiškai.

Šis pareiškimas, kuriame primenami kai kurie svarbiausi bendros nuomonės punktai, nedaro poveikio jokiai išsamiam pareiškimui ar nuomonei dėl teisėkūros institucijų būsimų pozicijų, kurie galbūt bus teikiami ateityje.

Europos duomenų apsaugos valdybos vardu

Pirmininkė

(Andrea Jelinek)

³⁴ Žr. bendros nuomonės 159–160 ir 170–171 punktus.

³⁵ Žr. bendros nuomonės 3.5.5 poskirsnį.

³⁶ Žr. bendros nuomonės 78 punktą.

³⁷ Ypač žr. 2018 m. rugpjūčio 27 d. priimtą EDAV pareiškimą dėl duomenų apsaugos poveikio ekonominei koncentracijai „Didesnė rinkos koncentracija skaitmeninėse rinkose gali kelti grėsmę duomenų apsaugos lygiui ir skaitmeninių paslaugų naudotojų laisvei“ ir 2020 m. vasario 19 d. priimtą EDAV pareiškimą dėl susijungimų poveikio privatumui.